

De Krim, het dorp van mijn jeugd

Het dorp van mijn jeugd

(Tekst Allard van Lenthe maart 2025)

Ik ben op een goede tijd en op een goede plek geboren en getogen. Geen kwaad woord over het dorp van mijn jeugd.

Alleen: ik heb het dorp vijftig jaar geleden verlaten, men heeft er niks meer van mij vernomen, niemand kent me er meer.

De Krim is een veendorp tussen Slagharen en Coevorden aan het kanaal de Dedemsvaart op de grens van Overijssel en Drenthe.

Het is een dorp van rijke boeren en arme arbeiders. Arbeiders noemde mijn moeder ze

De arbeiders zijn er het eerste. Ze graven met de hand kanalen en steken miljoenen broodjes turf uit de kletsnatte veengrond.

Wanneer het veen is afgegraven, zet een Rijksdienst de grond om in landbouwgrond.

Daar komen rijke Groningse boeren op af.

Ze leggen honderden bunders aardappelvelden aan en laten die door vliegtuigjes met DDT-gif besproeien. De DDT-druppels vallen als een lichte regenval op ons neer, ik voel het nog.

Daarnaast lozen de boeren met hun aardappelmeelfabriek Onder Ons de fabrieksafval in het kanaal en op weilanden (vloeivelden) achter de fabriek.

De Krim stinkt naar verrotte aardappelen en in het kanaal drijven vissen met de witte buik naar boven. Je vist ze zo met een schepnet uit het water.

Herbarium

Wanneer ik in de eerste klas van de hbs Coevorden van de biologielaar meneer Van de Heuvel een herbarium met twintig verschillende planten moet maken, heb ik een probleem.

Ik zoek het hele dorp af, maar ik vind alleen de paardenbloem, het madeliefje en de pinksterbloem.

Dus lever ik een herbarium met drie planten in. Niet best!

Maar goddank heb ik een biologielaar die weet hoe de wereld in elkaar zit. 'Ik zal je een zeven geven,' zegt hij, 'maar op voorwaarde dat je de komende zomervakantie meedoet aan een natuurweek van Natuurmonumenten in De Kop van Overijssel.'

Dat doe ik en in de Kop van Overijssel zie ik voor het eerst weegbree, herderstasjes, speenkruid, salomonszegel en akkerdistel.

Nu ik in 2025 in De Krim ben, zijn de aardappelvelden verdwenen en is de aardappelmeelfabriek Onder Ons gesloten.

De vloeivelden achter de aardappelmeelfabriek zijn er nog.

Ik weet niet wat ik zie! De natuur heeft zich over de vervuiling door de fabriek heen gezet. De vloeivelden zijn meertjes met rietbeplanting, honderden ganzen, visdiefjes en futen. Er broeden zelfs klapeksters, dat zie je bijna nergens in Nederland.

Er groeien herderstasjes, speenkruid, salomonszegel, akkerdissel en weegbree. Daar had ik m'n herbarium wel mee vol gekregen.

Collecteren voor Bartimeus

Vijftig jaar gelede kende iedereen in De Krim mij als de jongen van het postkantoor.

Mijn vader was kantoorhouder en mijn moeder deed handmatige bediening van de telefooncentrale en de koffievoorziening voor de postbodes.

Mijn ouders konden het met iedereen in het dorp goed vinden. Zo moeilijk is het niet: er zijn drie scholen (hervormd, gereformeerd en openbaar), er zijn drie kerken (hervormd, gereformeerd en christelijk gereformeerd) en in het verenigingsleven is het één voor allen en allen één.

Niet moeilijk dus.

Alleen de boeren! Die willen met hun aardappelvelden de volle winst binnen halen.

Ik loop voor mijn moeder collectes voor het blindeninstituut Bartimeus. Zij neemt de collectes aan, ik mag ze voor een zakcentje voor haar lopen.

Ik schuim wat af in het dorp.

Bij de boeren krijg ik nooit wat. 'We geven al aan iets anders' zeggen ze.

'Aan wie dan'?

'Dat gaat je niks aan,' zeggen ze.

Dat is ook zo.

Bij de arbeiders kom ik binnen als geroepen. Ze zoeken het hele huis af naar wat geld, want natuurlijk hebben ze iets over voor de blinden.

'Zijn ze helemaal blind?'

'Nee,' zeg ik, 'sommigen zien nog wel iets, maar de meesten zijn stekeblind.'

Het klinkt alsof de blinden bij Bartiméus ten dode zijn opgeschreven.

Rijk

Mijn moeder weet waarom de boeren niks geven. Ze zegt: 'Je kunt op twee manieren rijk worden. Door veel te verdienen en door weinig weg te geven'.

'Ben je liever rijk of arm'?

'Rijk natuurlijk', zeggen mijn vriendjes. 'Net zo rijk als Oom Dagobert. Die zwemt in het geld'.

Ik weet het niet. Rijk? Het lijkt me niks. De hele dag in m'n eentje zwemmen in het geld en iedereen buiten de deur houden? Slot op de deur, bang dat er ingebroken wordt. Rijk?

Dan zijn Donald Duck en zijn neefjes Kwik, Kwek en Kwak toch een stuk gelukkiger met het beetje geld dat ze op straat vinden.

Ik hou van tafelspelletjes, maar niet van Monopolie.

Bij Monopolie krijgt de winnaar steeds meer huizen en steeds meer geld; de andere spelers worden armer en armer en vinden er op een gegeven moment niks meer aan. Die lopen van tafel en dan zit je daar als winnaar in je eentje.

De Krim heeft het goed

Het ziet er in 2025 goed uit in het dorp van mijn jeugd.

De wegen en de huizen zijn opgeknapt, voor elk huis staat een auto en de boerschuren staan vol campers.

Het ziet er goed uit in De Krim, maar er gaat niemand fluitend of zingend over straat. Iedereen loopt met een smartphone in de hand. Niemand kijkt op of om.

Er liggen nieuwe bruggen over het kanaal, de aardappelmeelfabriek wordt gebruikt door transportbedrijven, er is een grote supermarkt en de voetbalclub De Krimse Boys heeft een nieuwe voetbalkantine.

Het ziet er goed uit, maar echt gezellig is het er niet. De voetballers zitten somber achter hun verschaalde glazen bier voor zich uit te kijken.

Hebben ze een nieuwe kantine, zitten ze er zo bij.

'Verloren?'

‘Verloren.’

Bij de viskraam voor de supermarkt raak ik in gesprek met een oude man. Twee oude mannen, hij en ik.

We kijken naar de mensen die, die hun I Bikes op slot zetten met kettingen aan bomen.

Mijn moeder zette haar fiets nooit op slot.

Ze zei: ‘Wanneer mijn fiets wordt gestolen, zal de dief hem wel nodig hebben denk je niet?’

De andere man zegt: ‘Hoe meer je hebt, hoe bangere je bent om het te verliezen’

Ik denk aan Dagobert Duck, aan Monopolie en aan mijn moeder, die mij met mijn schoolreisje een zak drop mee gaf.

‘Je moet delen’, zei ze. ‘Je moet een ander ook wat gunnen, dan geniet je er zelf ook meer van!’

Ik at alles alleen op tot ik er kotsmisselijk van werd.

De andere man kijkt mij onderzoekend aan. ‘Wie bent u eigenlijk?’ vraagt hij.

‘Ik ben van het postkantoor’, zeg ik.

‘Postkantoor’?

Dan gaat er bij hem een lichtje op.

‘Ja nu zie ik het. Jij bent die jongen, die voor zijn moeder collectes liep voor het blindeninstituut Bartimeus’.

Voor het eerst die dag heb ik het gevoel dat ik er in De Krim nog bij hoor.